

מידו. [באופן שאין שעבוד נכסים וכגון במטלטלין, שיטמ"ק].

וכמו כן בשני ערכים, הערך הראשון הוא כבעל חוב מוקדם, והשני כבעל חוב מאוחר.

ולכן, אם הקדים ונתן ד' לשני נפטר בכך, כי נחשב שאין ידו משגת ליותר מזה. ואף שיש לו באותה שעה חמש, [שהרי עדיין לא נתן לראשון], כיון **בעידנא דיהיב לשניה** הוא **משעבד לראשונה!** [שהרי את ארבעת הסלעים שנתן לשניה הוא היה צריך לתת להתחייבותו הראשונה אלא שבדיעבד אומרים — מה שגבה השני גבה].

ומה שיוצא ידי ראשונה בסלע אחד הוא משום **דבעידנא דיהיב לראשונה תו לית** (7) ליה יותר מכך. שאותם ארבעה סלעים שכבר נתן לערך השני אין להוציאן מיד הקדש בעבור הערך הראשון [ואף שנחשבים כבעל חוב מאוחר הרי כבר נתבאר שמה שגבה גבה].

אבל, אם נתן קודם ד' לראשונה, ואחר כך א-ח סלע אחת לשניה, ידי שניה יצא, כי אחרי שפרע את הד' לראשונה אכן אין ידו משגת לשניה אלא סלע, אבל ידי ראשונה לא יצא, לפי שבשעת נתינה עדיין היו בידו חמש,

שהרמב"ם לשיטתו שגם קדושת דמים מפקיעה מידי שעבוד, ולכן כשנותן לערך השני ונהיה הקדש הרי זה מפקיע את השעבוד של הערך הראשון, אלא שעדיין הוקשה לרמב"ם שאם יפדה משהוא את הקרקע הזאת מההקדש שיחזור ההקדש ויגבה אותה עבור הערך הראשון.

ועל זה תירץ הרמב"ם שהערכין אינם כחובות, וכיון שבשעת גביית הערך הראשון היה השג ידו רק סלע אחד, הרי יצא בזה ידי חובתו, ושוב אינו חייב כלום על הערך הראשון ולא יוציאו את הקרקע מידי זה שיפדה אותה מההקדש.

וכתב עוד הלחם משנה שלכאורה תמוה מדוע היה הרמב"ם צריך לטעמים מדוע כאן בעל חוב מאוחר שגבה גבה, והרי במטלטלין כך הדין בכל החובות שבעל חוב מאוחר שגבה גבה.

ותירץ הלחם משנה שרצה הרמב"ם לפרש שגם בקרקע יהיה הדין כך ועל זה צריך את הטעם שהערכין אינם כחובות.

6. כתב המנחת חינוך שמועיל אם משלם את

הערך מהדברים שמשאירים לו לצורך חיותו ואינו חייב לשלם מהם את הערך. אך אם נתן מהם את הערך יצא ידי חובו אף על פי שאינו חייב.

והחזו"א [כט יח] מסתפק, שיתכן לומר, כיון שאינו חייב לשלם מזה אין זה נתפס בערכין. וכתב, שאפילו אם נאמר שנתפס זה רק כשנותן סלע. אך יותר מסלע ודאי אינו נתפס.

אך תמה מכאן, שמבואר שאם נתן ארבע לשניה זה חל ואף על פי שאין ידו משגת כלום [שהרי חייב הכל לערך הראשון]? ותירץ החזו"א שאחרי שנתן לשניה הרי נפקע החוב לערך הראשון מכיון ששוב אין ידו משגת, וחלים בבת אחת הנתינה לשני והפקעת החוב לראשון ואם כן, באמת ידו משגת לשניה מאחר ופקע החיוב לראשון.

7. הקשו התוספות מהמשנה לקמן שעשיר והעני נותן ערך עשיר, ואם כן, מה בכך שהעני כשנתן לשניה והלא זה עשיר שהעני שחייב בערך עשיר.

וחידשו התוספות, שהכל מתחיל בשעת ההערכה, ועשיר והעני הכוונה שכשהעריכוהו

ובולהו היו משעבדא⁽⁸⁾ לראשונה, ונמצא שבעת נתינת ארבעת הסלעים לא היתה נתינתו כפי הישג ידו, שהרי היו בידו באותה שעה חמשה סלעים.

בעי רב אדא בר אבהא: היו בידו חמש סלעים בלבד ואמר "שני ערכי עלי", ושני החיובים חלים כאחד, מהו?

כי כמו בהעריכוהו לסלע ונתן ג' דינרים וחזר ונתן את הרביעי יוצא ידי חובתו, והיינו, ששוב מועילים גם הג' שנתן קודם, הוא הדין כאן, כשנתן את האחד לשניה, שוב תחזור ותועיל הנתינה שנתן קודם ארבע לראשונה.

ובדעת התוספות שעשיר ועני תלוי בשעת הערכה, כתב הגרי"ז, שכל זה רק בעני שנידון בהישג יד אבל בעשיר שאיננו בהישג יד ודאי שאצלו הקובע הוא שעת הנדר. אך החזו"א כתב שגם בעשיר צריך הערכה ובלי שיעריכוהו אולי אין ידו משגת [וכן משמע בשטמ"ק בהשמטות].

וכתב הגרי"ז, שבביאור דין עשיר והעני נותן ערך עשיר יש חילוק בין הרמב"ם לתוספות, שלפי הרמב"ם שמדובר בעשיר גמור הביאור הוא, כיון שבשעת הנדר לא היה בדין הישג יד שוב אינו שייך לדין זה. אך לתוספות שמדובר בעני שנידון בהישג יד ואחרי שעת הערכה העני יותר, הביאור הוא, כיון שבשעת הערכה כבר חל החיוב בסכום מסויים שוב אי אפשר לפחות ממה שהתחייב.

ובעיקר דברי התוספות שתלוי בהישג יד בשעת ההערכה, ביאר החזו"א שמדובר דוקא כשנתן את הד' לשניה ואחר כך העריכו אותו על הראשונה, כיון שכבר נתן את הד' לשניה שוב הישג ידו הוא רק סלע אחד לראשונה. אך אם עדיין לא נתן לשניה הרי יש לו חמשה סלעים וצריך לתת את כולם לראשונה.

8. כתב בקצות החושן [קד א] שהטעם שלא יצא ידי ראשונה, הוא מכיון שיש דין קדימה לחוב המוקדם, ונמצא שחייב הכל לערך

היה עשיר ושוב אם העני אחר כך חייב בערך עשיר, אבל שעת הנדר איננה קובעת כלום.

אבל מהרמב"ם דייק הלחם משנה שפירש כפי הפשטות שעשיר והעני תלוי בשעת הנדר שאם אז היה עשיר חייב בערך עשיר, אלא שקשה קושיית התוספות מכאן, שמבואר, כיון שהעני בנתינה לשניה מספיק סלע אחד לראשונה.

ותירץ הלחם משנה [וכן בשטמ"ק בהשמטות] שדין עשיר והעני הוא רק במי שהיה עשיר גמור בשעת הנדר ויש לו לתת את כל הערך, כיון שבשעת הנדר הוא מופקע מדין הישג יד שוב אף אם העני איננו נידון בהישג יד. אך מי שהיה עני בשעת הנדר ודינו בהישג יד שוב אם העני יותר משלם רק כפי שעת עונו.

ולדעת התוספות גם עני נקבע בשעת ההערכה, שכפי הישג ידו אז חייב לשלם ואפילו אם אחר כך העני יותר וזה דין עשיר והעני נותן ערך עשיר. אך לדעת הרמב"ם שעשיר והעני נותן ערך עשיר זה דוקא בעשיר גמור שאיננו בהישג יד, כתב הלחם משנה שעני שהעריכוהו והעני אחר כך יותר נותן כפי הישג ידו בשעת הנתינה לדעת הרמב"ם.

ותמהו החזו"א והגרי"ז מהגמרא בסמוך, שאם נתן תחילה ארבע לראשונה ואחת לשניה לא יצא ידי חובת ראשונה, ולדעת הלחם משנה שהישג יד הוא כשעת הנתינה אם כן, אחרי שנתן את האחד לשניה הרי כבר אין לו רק ארבע לראשונה ולמה לא יצא בזה ידי חובתו.

ותירץ החזו"א שכלי נתינה כדין איננו יוצא ידי חובתו ובשעה שנתן את הארבע לראשונה הרי זה היה פחות מהישג ידו. אך הגרי"ז תמה,

או דלמא, כולחו⁽¹⁰⁾⁽¹¹⁾ חמש סלעים חזיא להאי ערך וכולחו חזיא להאי ערך, ולכך יש לו לכהן להעריכו בחמש סלעים לערך אחד בלבד, [שאיין חוב ערך אחד ממעט משיעור הישג ידו לערך השני] ויפרע את כל הה' סלעים עבור ערך אחד, ועדיין ישאר חייב עבור הערך השני.

וצדדי הספק הם: האם נאמר, כיון דבבת אחת נדר, כי הדדי תפסן, וכשני בעלי חוב שווים הם. ולכן, כשמעריכו הכהן על שניהם כאחת יש לו להעריך את הישג ידו לגבי כל ערך רק במחצית ממה שיש לו, שהרי החצי השני נצרך לתשלום הערך האחר, ולכך יהיב תרתי ופלגא⁽⁹⁾ להאי ערך ותרתי ופלגא להאי ערך, שכן הוא הישג ידו.

9. במשנה מבואר שאין בערכין פחות מסלע, והסתפק הרש"ש כשהישג ידו סלע וחצי האם אז נותן סלע וחצי, או שגם באופן זה אין בערכין חצי ונותן רק סלע או שנים. ולכאורה כאן מפורש בגמרא ששייך לתת שנים וחצי. אך דחה הרש"ש שיתכן שזה לא דוקא.

10. תמה החזו"א, שהרי בראשונה ושניה מבואר בגמרא שאם נתן אחד לשניה יצא והביאור שמכיון שמדיני החוב הוא חייב לראשונה לכן האחד זה הישג ידו לשניה, ואם כן, גם בנדר שנים בבת אחת ודאי שיתן חצי לכל אחד כמו בחוב כשחייב לשנים ויש לו רק כשיעור חוב אחד שנותן לכל אחד חצי. וביאר החזו"א שבאמת ערכין איננו כחוב, ובראשונה ושניה הביאור שהחמש שיש לו מתייחסים לראשונה. אך בנדר בבת אחת יש לגמרא צד שכל החמש מתייחסים לכל אחד מהערכין והם השג ידו לכל אחד מהם.

11. כתבו התוספות, שכל הספק רק כשהעריך אותו על שניהם בבת אחת, אבל בזה אחר זה ודאי יצא כמבואר בגמרא שאם נתן לשניה ואחר כך לראשונה יצא.

ותמה בקצות החושן [קד א] שהרי נפקא מינה לראשונה, שאם צריך לתת לכל אחד חמש

הראשון.

ולפי שיטות הראשונים שמדובר כאן במטלטלין או במלוה על פה, מוכח מכאן שגם במטלטלין ומלוה על פה יש דין קדימה לבעל חוב המוקדם לגבות, ותמה מכאן קצות החושן על הסמ"ע שכתב שבמטלטלין אין דין קדימה לבעל חוב מוקדם ולדבריו מדוע לא יצא ידי חובת הראשונה.

ובספר אמרי בינה [גביית חוב ח] תירץ שאף על פי שאין דין קדימה מכל מקום לא יצא ידי חובת ראשונה, כיון שבשעת הנדר היה לו חמשה סלעים הרי נקבע שזה השג ידו, וכל זמן שיש לו אותם ואיננו נותן נמצא שלא נתן כפי השג ידו.

ובקובץ שיעורים [כתובות שכה] עמד על דברי הקצות, שהבין הקצות בדעת התוספות שגם במטלטלין יש שעבוד וקדימה לבעל חוב המוקדם, אלא שאם קדם בעל חוב מאוחר וגבה לא מוציאים ממנו כשם שלא מוציאים מטלטלין מהלקוחות.

אך הקובץ שיעורים הוכיח שאם בעל חוב מאוחר שקדם וגבה לא גבה אין הביאור שהגביה חלה ושוב מוציאים ממנו כמו מהלקוחות, אלא הביאור הוא שגביית הבעל חוב המאוחר איננה חלה כלל, ואם כן, להבנת הקצות שיש שעבוד במטלטלין תמוהים דברי התוספות איך מועילה כלל גביית הבעל חוב המאוחר מהמטלטלין והרי אין זו גביה כלל כשמשועבד לראשון.

ומסקינן: תיקו! (12)

שנינו בסיפא דמתניתין: אין בערכין פחות מסלע ולא יתר על המישים סלע.

והוינן בה: הא תו למה לי? והרי כבר נשנתה בבא זו ברישא.

ומשנינן: הא קא משמע לן — פחות מסלע הוא דליכא, הא יתר על סלע איכא, וכן מלמדנו עוד יתר על המישים הוא דליכא הא פחות מחמישים איכא, ומכח שני דיוקים אלו משמע שגם ביותר מסלע ופחות מחמישים הוא מתחייב לשלם. וסתמא דמתניתין כרבנן, ולא כרבי מאיר הסובר או בסלע או בחמישים. וסתם התנא כרבנן להורות שכך ההלכה. שהלכה כסתם משנה.

מתניתין:

מדין תורה שונה טומאת זיבה מטומאת נדה, וסדר החשבון של "ימי נדה" ו"ימי זיבה" כך הוא:

כל אשה, בפעם ראשונה שרואה בה דם, זוהי ראיית נדה וכל שבעת הימים מעת ראייתה קרויים — "ימי נדה". שכל דם שתראה באותם ימים היא ראיית נדות. ומיום השמיני ועד יום י"ח הם י"א ימי זיבה וכל ראייה שתראה בהם מטמאה אותה בטומאת "זבה", ויש בה את כל האמור לקמן. ואם עברו עליה אותם י"א ימים בלא ראייה, הרי כל ראייה שתראה מכאן ואילך, בין אם היא למחרת יום הי"א ובין אם הרחיקה (13) ראייתה הרבה הרי היא שוב טמאה בטומאת נדה, שאז יתחיל שוב מנין ז' ימי נדה וי"א ימי זיבה וחזור חלילה.

ואם ראתה בתוך ימי זיבה ג' ימים רצופים לא כלים ימי הזיבה עד שלא יעברו עליה ז' ימים נקיים מראיה. ואף אם תמו י"א ימי הזיבה, אין היא מתחלת את מנין ימי הנדה, ועדיין ימי זיבה הם, עד שתספור ז' נקיים.

וחלוקות שתי הטומאות בדיניהן. הנדה, בין אם ראתה יום אחד בלבד ובין אם ראתה כל

מתחילת הראיה, ואחר כך מתחילים י"א ימים הראויים לזיבה, ואם עברו י"א הימים הראויים לזיבה ולא ראתה בהם דם, הרי כשתחזור ותראה זוהי ראיית נדה. וכן דעת רש"י, שאם ראתה זיבה במשך שלשה ימים רצופים ונעשתה זבה גדולה, שוב אינה חוזרת לימי נדה עד שתספור שבעה נקיים.

אך הרמב"ם חולק בשני הדברים, ולדעתו ימי נדה אינם תלויים כלל בראיה, אלא כל אשה, משתחיל לראות נדה, יש לה מחזוריות קבועה של י"ח ימים, שבעה ימי נדה ואחריהם י"א ימי זיבה, ומחזוריות זו חוזרת על עצמה מידי י"ח יום, בין אם תראה בהם בין אם לא תראה בהם.

הרי לא יצא ידי חובת הערך שנתן לו ראשון שנים ומחצה כיון שזה יש לו עדיין חמשה, ובשנים ומחצה לא יצא ידי חובתו.

12. כתב באור שמת, שלכאורה יהיה הדין שמספק יתן חמש לכל אחד, שהרי יש כאן ודאי חיוב ערכין, וספק אם נפטר בשנים וחצי, ואם כן, הרי זה כדין לויתוי ואיני יודע אם פרעתיך, שהיות ויש ודאי סיבת חיוב וספק פרעון, חייב. והוא הדין כאן.

13. כך היא דעת רש"י, ששבעת ימי הנידה מתחילים מיום הראיה, ונמשכים שבעה ימים

אין האשה חוזרת למנין תחלת ימי נדה הקרוי בלשון התנא "פתח", בטועה ביום ראיתה, [שאינה יודעת אם מימי זיבה או נדה הוא]. בפחות משבעה ימים שיעברו עליה בלי ראייה. והיינו, שלכל הפחות צריך שבעה ימים נקיים מראיה, בשביל שנדע בודאי שמתחילים ימי נדותה. אבל במקרים מסוימים לא מספיק שבעה ימים אלא צריך יותר, אך בכל מקרה לא צריך יתר על י"ז ימים נקיים, שבאופן זה תמיד תחזור לפתח נדה.

גמרא:

ומפרש עכשיו את כל חילוקי הדינים הנכללים במשנתנו.

תנו רבנן: טועה שאמרה יום אחד טמא ראיתי ואיני יודעת אם יום זה הוא מימי נדה או מימי זיבה — תחזור לפתחה, דהיינו, לתחלת מנין ימי נדה, בתום שבעה עשר

הז' ימים, אם פסקה מלראות בסוף היום השביעי טובלת בליל שמיני ועולה מטומאתה. אבל הזבה, אם ראתה יום אחד בלבד, שומרת יום נקי לאחריה, וטובלת וטהורה. וכן אם ראתה שני ימים שומרת יום השלישי בנקיות וטובלת בו וטהורה. אבל אם ראתה שלשה ימים רצופים, הרי היא זבה גדולה, וטעונה ספירת ז' ימים נקיים מראיה, ורק בסופם טובלת ועולה מטומאתה.

זבה גדולה חייבת בקרבן ביום השמיני לאחר שנטהרה, ואין הנדה חייבת קרבן.

נוכל זה הוא מדאורייתא, אבל מדרבנן מחמירים כחומר שבשתייהן בכל ראייה שהיא. ואינה נטהרת אלא בליל שמיני לראיתה ולאחר ספירת ז' נקיים].

ומדובר במשנה באשה שראתה והיא טועה. שאיבדה את חשבון הימים, ואינה יודעת אם יום ראיתה מימי נדה הוא או מימי זיבה.

"ימי נדה", אלא יש רק טומאת שבעה ימי נדה משעה שהיא רואה דם נדה וכתנאי שכבר חלפו י"א הימים הראויים לזיבה], וכיון שאין ימי נדה", הרי אין מה שיפקיע מידי ימי זיבה בלי שתספור שבעה נקיים.

וביותר כתב הגרי"ז, שלדעת הרמב"ם אין כלל ימי זיבה אלא רק ימי נידה, וחוק מימי הנדה מכיון שזה בלא עת נדתה ממילא הראיה היא זיבה, ולכן כשעברו י"א הימים שאחר הנידה הרי שוב זה עת נידתה וחזרה לימי נידותה. אך לרש"י שיש רק ימי זיבה ולא ימי נדה הרי בלי שבעה נקיים את מה שיפקיע את הזיבה ואינה חוזרת לנדותה.

וכן לדעת הרמב"ם כשעברו י"א ימי הזיבה הרי היא חוזרת לימי נדה, ואף על פי שלא ספרה שבעה נקיים.

וביאר הגרי"ז, ששתי המחלוקות הללו תלויות זו בזו. שלדעת הרמב"ם יש גם ימי נדה וגם ימי זיבה, ובין ימי נדה לימי נדה יש י"א יום. וכיון שלדעת הרמב"ם יש "ימי נידה", הרי הם מפקיעים מידי ימי זיבה אפילו כשלא ספרה שבעה נקיים, וימים אלו אינם תלויים בראית נדה, אלא גם בלי ראייה, הם בעצמותם הם ימי נדה.

אך לרש"י יש רק "ימים הראויים לזיבה" והם י"א יום שאחרי שבעת ימי הנדה. אבל אין

ימים נקיים מראיה. שאם תראה ביום הי"ח מתחילת הימים הנקיים [שהוא יום י"ט לראיה הקודמת] פתח נדה הוא, ולזה כוונת משנתנו "ולא יתר על י"ז ימים".

וטעם הדבר הוא, שלאחר י"ז ימים חוץ מיום הראיה, הרי ממה נפשך יצאה מחשש ספק זוב. שאם הראיה הקודמת היתה בימי זיבה, הרי כיון שכלו י"א יום של הימים הראויים לזיבה והיו בנקיות, כבר מתחילים מעתה הימים הראויים לנדות, ולכן ודאי שהראיה ביום הי"ט ראיית נדה היא (14).

ואף אם הראיה הקודמת היתה בתחילת הימים הראויים לנדה, הרי כבר עברו גם ז' ימי נדה וגם י"א ימי זיבה, שהרי זהו כבר היום הי"ט, ולפיכך ראייתה עכשיו ודאי תחלת ימי נדות היא.

אבל בפחות מכן, וכגון שראתה ביום הי"ז לנקיים, שהוא יום י"ח מיום הראיה, עדיין לא יצאה מידי ספק. שאולי יום ראייתה הקודם היה מימי נדה, וכעבור ז' ימי נדה התחילו י"א ימי זוב, ועדיין לא תמו, ואם כן היום הי"ח הוא היום האחרון מי"א ימי הזיבה.

אך אפשר שהראיה הקודמת היתה ביום הראשון של ימי הזיבה, וכיון שעברו לאחריה י"א ימים הראויים לזיבה, ועתה היא נמצאת ביום הי"ח, נמצא שהראיה ביום הי"ח היא ביום השביעי מימי הנדה [18-11=7], וכל שכן שאם ראתה לפני היום הי"ז לספירת הנקיים שזהו ספק נדה ספק זבה.

שני ימים טמא ראיתי [שנמשכה ראייתה האחרונה יומיים] פתחה גם כן לאחר שבעה עשר נקיים. שאם תראה ביום הי"ח שלאחר מנין י"ז ימים נקיים, שהוא יום הכ' מתחלת הראיה הקודמת, הרי ממה נפשך פתח נדה הוא. שאם שני הימים הראשונים מימי זיבה הם, הרי כבר כלו ימי זוב תשעה ימים לאחריהם [2+9=11], וכשהרחיקה ראייתה עד לאחר י"ז ימים נקיים, ודאי בימי נדות היא [20-11=9], וגם אם שני ימי הראיה היו ימי נדות, הרי כבר כלו שבעת ימי הנדות וי"א ימי זוב שלאחריהם לסוף י"ח ימים, ושוב התחילו ימי הנדות.

אבל אי ראתה ביום י"ז עצמו, שהוא יום י"ט לתחלת הראיה הקודמת, היא עדיין

לנדה הרי חוזרת לימי זיבה, ובשלמא לדעת רש"י מובן שהרי כל זמן שלא ראתה אינה חוזרת לימי נדה. אך לדעת הרמב"ם שאין זה תלוי בראיה אם כן, מה מועיל שממתינה י"ז נקיים.

ותירץ המגיד משנה שכאשר לא ידוע מתי אצל האשה ימי הנדות ומתי ימי הזיבה, כך קבעו שמיום שתראה ראה תתחיל למנות את ימי נידתה, ואם רואה יומיים תחשב את הראשון לזיבה ואת השני לנידה, וסיים המגיד משנה

14. דעת הרמב"ם [פ"ח מאיסורי ביאה] שימי נידות אינם תלויים כלל בראיית דם, אלא כל אשה משעה שהתחילה לראות הרי ימיה מחולקים לשבעה ימי נדה ואחריהם י"א ימי זיבה וכך לעולם וגם בלי ראיות כלל.

ותמהו עליו אם כן, איך מועיל כאן מה שממתינה לחזור על ידי זה לפתח נדות, ולמשל ברואה יום אחד איך מועיל מה שממתינה י"ז נקיים, והרי יתכן שהיתה הראיה ביום ראשון מימי הזיבה וכשעברו עוד י' ימים לזיבה ושבעה

ארבעה ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר ששה עשר נקיים. שאם תראה ביום י"ז לנקיים שהוא יום כ"א לתחלת ראיתה הקודמת יצאה מידי ספק. שהרי ממה נפשך ראית נדות היא. שאם כל ד' הימים ימי נדות היו, הרי כלו י"א ימי הזוב ביום י"ח לראיה. [וכעת אנו כבר ביום הכ"א]. ואם מימי זיבה היו כל שכן שכבר כלו ועברו ימי הזיבה. ואף אם שניים הראשונים מסוף ימי זיבה הו, ושניים האחרונים תחלת נדה הם, מכל מקום כלו ד' ימי נדה לאחר חמשה מהנקיים בצירוף עם שני ימי הראיה. וי"א ימי זיבה שאחריהם כלים ביום ששה עשר לנקיים. ולמחרתו ודאי פתח נדה הוא.

ואין לחשוש שמא שלשת ימים הראשונים סוף ימי זוב היו, וימי הנדות התחילו רק ביום הד' לראיה, ונמצא שיום י"ז לנקיים עדיין מימי זוב הוא. כי אם ג' ימים רצופים היו של זיבה, אז היום הד' איננו תחלת ימי נדות. כי זבה גמורה אינה חוזרת לפתח נדה עד שתספור ז' נקיים. וכיון שהיום הרביעי לא נמנה בתור היום הראשון לימי נידה, הרי שוב הראיה שתראה ביום י"ז שלאחריו [6=11-17] ודאי בימי נדות הוא.

ה' ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר ט"ו נקיים. שממה נפשך תחלת ימי נדות הוא, על הדרך שנתבאר לעיל. אבל ביום ט"ו עצמו אם ראתה, יש לחוש ששני ימים ראשונים סוף זיבה היו וג' אחרונים תחלת ימי נדות הם, ונמצא שנשלמו ז' ימי נדה ביום ד' של הנקיים, ומאז נמנים י"א ימי זיבה וכלים ביום ט"ו. אבל אין לחשוש שג'

בספק: כי אם שני הימים של הראיה הקודמת היו ימי נדות וכן אם שניהם היו ימי זוב, אם כן ביום הי"ט לראיתה כבר התחילו ימי נדה. אך יש לחשוש שהיום הראשון שראתה בו היה היום האחרון של י"א ימי הזוב ואילו היום השני שראתה בו היה היום הראשון של שבעת ימי הנדות, ואם כן יסתיים המחזור של י"ח ימי נדות וזוב ביום הי"ז של הנקיים. נמצא שאותו היום הוא היום האחרון של י"א ימי זיבה.

שלשה ימים טמא ראיתי, פתחה גם כן לאחר שבעה עשר נקיים, שהוא יום כ"א מתחלת ראיתה. ועל הדרך שנתפרש לעיל. שאם ראתה ביום י"ח לנקיים, בין אם היו כל ג' הימים מימי זיבה, ובין אם כולם מימי נדה, הרי כבר עברו י"ח ימים מראיתה הקודמת ונשלמו ז' ימי נדה וי"א ימי זוב, ושוב חוזרת לפתח נדה.

אבל יום י"ז עצמו שהוא יום י"ח ליום אחרון של הראיה הוא עדיין בספק זוב. שאפשר שב' ימים ראשונים היו סוף ימי זוב, ויום הג' תחלת ימי נדה. ונמצא דיום י"ז דנקיים הוא יום י"ח מתחלת ימי נדות הקודמת, ואחרון לי"א ימי זוב.

עד כאן הוצרכנו לי"ז נקיים בשביל שתחזור לפתחה. ונרמז בדברי המשנה "ולא יתר על י"ז". ומכאן ואילך פוחתים והולכים ימי הנקיות שנצרכים להחזירה לפתחה, עד שמגיעים לז' ימים, וכדברי המשנה "אין פתח בטועה פחות מז'".

הנותרים מימי זיבה הם, כבר ספרה ז' נקיים, וגם עברו י"א ימי זיבה, לכשנצרך ח' נקיים עם ג' ימי הראיה. נמצא שיום ט' לנקיים פתח נדה הוא.

שלישה עשר ימים טמא ראיתי פתחה לאחר **שבעה נקיים**. שממה נפשך היום השמיני הוא פתח נדה. שאם הכל היה זיבה הרי כבר עברו ז' נקיים, ואף אם ב' ימים הראשונים היו זיבה ושבעה הימים שאחר כך היו נדות וארבעה האחרונים זיבה. הרי כבר עברו י"א ימי זיבה וגם ספרה ז' נקיים והיום השמיני לנקיים הוא פתח נדה.

כללו של דבר: אין לחשוש שג' ימי ראיה הראשונים מימי זיבה הם ואחר כך נמשכת הראיה לתוך ימי נדה, שכל שראתה ג' ימי זיבה רצופים אינה יוצאת מימי זיבה עד שתספור ז' נקיים.

וזהו שאומרת המשנה: **שאיין פתח בטועה פחות משבעה**, שאפילו ראתה י"ד יום אינה חוזרת לפתח נדה עד שתספור ז' נקיים, ולא יתר על **שבעה עשר**, שאף אם ראתה יום אחד בלבד, אחר י"ז ימים יצאה מידי ספק, כמבואר בתחילת הברייתא.

אמר ליה רב אדא בר אהבה לרבה: למה לי כולי האי? שטעה רב אדא וסבר שכל אלו הימים שהצריכה המשנה, הם כדי להתיירא לבעלה. ולכך הקשה: תמנה שבעה נקיים בלבד — ותשתרי. שהרי בין נדה ובין זבה

ימים הראשונים ימי זיבה היו, שא"כ גם היום הרביעי והחמישי לא מימי נדות הם כי לא יצאה מימי זוב עד שתספור ז' נקיים.

ו' ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר י"ד נקיים, שאף אם שני הימים הראשונים היו סוף ימי זוב ומיום הג' מתחילים ימי נדות, כבר נשלמו י"ח ימי נדה וזוב ביום י"ד, ולמחרתו פתח נדה הוא.

ז' ימים טמא ראיתי פתחה לאחר י"ג נקיים. שממה נפשך יום י"ד פתח נדה הוא.

שמונה ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר י"ב נקיים. שממה נפשך יום י"ג פתח נדה הוא.

תשעה ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר י"א נקיים, שממה נפשך יום י"ב פתח נדה הוא.

עשרה (15) ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר **עשרה נקיים**, שממה נפשך יום י"א פתח נדה הוא.

אחד עשר ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר **תשעה נקיים**, שממה נפשך יום י' פתח נדה הוא.

שנים עשר ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר **שמונה נקיים**. שממה נפשך יום ט' הוא פתח נדה. בין אם כולם היו מימי זוב, ובין אם ב' ימים הראשונים סוף ימי זיבה הם, ושבעה ימים הבאים ימי נדה הם ושלושה ימים

ולכאורה יש ראיה מכאן שמבואר עשרה ימים טמא ראיתי פתחה עשרה. ואם כשלא הפסיקה הראיה ממשיך הדם להיות דם נדה, אם כן, תצטרך אחרי העשרה ימים עוד י"א ימים לצאת

15. העולת שלמה דן בראיית נדה שנמשכה עשרה ימים בלי הפסק, האם נחשב הכל לימי נדה, או שמיד אחרי שבעה ימים של נדה מתחילים ימי הזיבה.